

**PEDAGOGIKA A ETNOLOGIA
I ANTROPOLOGIA KULTUROWA
WSPÓLNE OBSZARY BADAŃ**

Wychowanie dziecka – między tradycją a współczesnością

redakcja naukowa

Ewa Ogrodzka-Mazur

Grzegorz Błahut

Natalia Maria Ruman

wydawnictwo
adam marszałek

RECENZENCI

dr hab. Zygmunt Kłodnicki, prof. UŚ

dr hab. Kazimierz Kossak-Głowczewski, prof. UG

REDAKTOR PROWADZĄCY

Paweł Jaroniak

REDAKTOR TECHNICZNY

Ryszard Kurasz

KOREKTA

Anna Urbanek

PROJEKT OKŁADKI

Anna Drożdż, Bogusław Dziadzia

PROJEKT LOGO

Anna Drożdż

© Copyright by Wydawnictwo Adam Marszałek

Wszystkie prawa zastrzeżone. Książka, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Żadna jej część nie może być reprodukowana jakimkolwiek sposobem – mechanicznie, elektronicznie, drogą fotokopii itp. – bez pisemnego zezwolenia wydawcy. Jeśli cytujesz fragmenty tej książki, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło

Toruń 2014

ISBN 978-83-7780-967-9

Publikacja dofinansowana przez Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego

Wydawnictwo prowadzi sprzedaż wysyłkową:

tel./fax 56 648 50 70, e-mail: marketing@marszalek.com.pl

Wydawnictwo Adam Marszałek, ul. Lubicka 44, 87-100 Toruń

tel. 56 664 22 35, 56 660 81 60, e-mail: info@marszalek.com.pl, www.marszalek.com.pl

Drukarnia nr 2, ul. Warszawska 52, 87-148 Łysomice, tel. 56 678 34 78

Spis treści

Wprowadzenie 7

WYCHOWANIE I EDUKACJA DZIECKA W PERSPEKTYWIE HISTORYCZNO-ETNOLOGICZNEJ

Urszula Wróblewska

Badania nad dzieciństwem w perspektywie historii wychowania –
kierunki, możliwości i inspiracje historyczno-etnologiczne 13

Tomasz Kalniuk

Między naturą a kulturą. Dziecko na wsi polskiej końca
wieku XIX i początku XX 34

Anna Drożdż

Bebok, dziad, kania – straszenie jako jeden z tradycyjnych
sposobów wychowywania dzieci na polskiej wsi 52

Karolina Radłowska, Urszula Wróblewska

Usprawiedliwienia szkolne jako niekonwencjonalne źródło
wiedzy do poznania dzieciństwa w społeczności wiejskiej 72

Grzegorz Studnicki

Związki ludoznawstwa i edukacji na Śląsku Cieszyńskim
od XIX wieku do czasów współczesnych (perspektywa polska) 90

KU GODNOŚCI I PODMIOTOWOŚCI – WYZWANIA I ZADANIA WSPÓŁCZESNEGO WYCHOWANIA

Natalia Maria Ruman

Znaczenie antropologii wychowania integralnego na kanwie
nauczania Jana Pawła II w percepcji eschatologicznej 115

Teresa Bogusława Chmiel

Napiętnowani – wybrane aspekty tożsamości młodzieży uczęszczającej
na zajęcia do świetlicy środowiskowej 136

Teresa Wagner-Tomaszewska

Akulturacyja wychowanków specjalnego ośrodka wychowawczego 154

DORASTANIE DZIECKA – OBRAZY LITERACKIE I FILMOWE

Jadwiga Miękina-Pindur

Antropologia literatury a wychowanie. Kreacje parenetycznych wzorców
w realistycznym dziele literackim (na przykładzie wybranych
dziewiętnastowiecznych powieści dla dziewcząt) 187

Ewelina Konieczna

Mityczne obrazy inicjacji. O problemach wieku dojrzewania w kinie 210

Grzegorz Błahut

Problem stabilizacji środowiska społeczno-kulturowego w procesie
dorastania – filmowe obrazy transgraniczności kulturowej dzieci 232

Indeks nazwisk 249

Noty o autorach 251

Contents

Introduction 7

CHILD'S EDUCATION AND MORAL TEACHING IN HISTORICAL-ETHNOLOGICAL PERSPECTIVE

Urszula Wróblewska

Studies on childhood from the standpoint of history of education –
directions, possibilities and historical-ethnological inspirations 13

Tomasz Kalniuk

Between nature and culture. Child in the Polish village
of the turn of the 19th and 20th century 34

Anna Drożdż

Bebok, dziad, kania – frightening as a traditional way of bringing
up the child in the Polish country 52

Karolina Radłowska, Urszula Wróblewska

School excuses as an unconventional source of knowledge
for recognizing childhood in rural community 72

Grzegorz Studnicki

Relations of ethnical studies and education in Cieszyn Silesia
since the 19th century to modern times (the Polish perspective) 90

TOWARDS DIGNITY AND ORIENTATION TO SUBJECT – CHALLENGES AND TASKS OF MODERN EDUCATION

Natalia Maria Ruman

The importance of anthropology of integral education on the basis
of John Paul II's teaching in eschatological perception 115

Teresa Bogusława Chmiel

The stigmatized – selected identity aspects of the young
attending classes in community centres 136

Teresa Wagner-Tomaszewska

Acculturation of learners in the special education centre 154

GROWING UP OF THE CHILD – LITERARY AND FILM IMAGES

Jadwiga Miękina-Pindur

Anthropology of literature versus education. Creating parenetic
models in the realistic literary work (the case of selected 19th century
novels for girls) 187

Ewelina Konieczna

Mythical images of initiation. On problems of adolescence
in the cinema 210

Grzegorz Błahut

Stabilization of the socio-cultural environment in the process
of growing up – film images of children's cultural transfrontierism 232

Index of names 249

Notes about authors 251